

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum I. in sexto. Dudum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

salutem, adeoque ea sit spiritualis, vel spiritualibus per se annexa, v.g. circa officia, cantum, cereos benedictos, oblationes, & similia, de horum moderatione statuere ad Ecclesiasticas, non civiles potestates spectat.

Notandum quartò, Violatores Ecclesiasticæ potestatis olim erant excommunicandi, sed posteriore jure ipso facto excommunicati sunt. *c. noverit 49. & c. gravem 53. de sententia excommunicationis*, & in bulla Cœnæ Domini, prout videre est in *cit. tra. 2. c. 2.*

CAPITULUM I.

in sexto.

Dudum.

PARAPHRASIS.

Vacante aliqua Ecclesiâ parochiali Episcopus Dulmenis cum consensu Capituli sui, decimas ejus parochiæ transtulit ad Ecclesiâ suâ Archidiaconatum, quia tenues redditus habebat, ut Archidiaconus se commodius sustentare posset. Parochus postea investitus super ijs decimis actionem movit Archidiacono, petens eas sibi restitui: Archidiaconus excepit, ab Episcopo cum Capituli consensu donatas esse sibi decimas, tanquam Archidiacono propter redituum tenuitatem, ejusque donationis, seu translationis instrumentum pro se. Intellectâ hac controversiâ refert Innoc. III. cum Ecclesiâ parochialis, dum vacaret, legitimo caruerit defensore, quem Episcopus deputare debuisset, antequam translationem faceret, & quia tractatus diligens, ac solemnus, qualis in ejusmodi perpetuis Ecclesiasticarum rerum concessionibus, & alienationibus præcedere debet, habitus non fuit, ideo eam ordinationem, & concessionem ex consilio Fratrum suorum se irritam declarare, atque decimas ad Parochiam pertinentes eidem sententialiter adjudicare, præsertim cum dictæ concessionis, aut translationis nul-

la evidens necessitas, vel utilitas appareat.

SUMMARIUM.

1. Episcopus, si velit, ut auctor principalis, res Ecclesiæ alicujus inferioris alienare, aut transferre, debet habere sui Capituli consensum.
2. Et in tali casu, si inferior Ecclesiæ Capitulum, aut rectorem non habeat, dandus ei est curator, aut defensor.
3. Neque tamen potest ea fieri in rebus, v.g. ante acceptam possessionem.
4. Neque sufficit verbis tantum assertum in genere, causam alienationis in instrumento exprimi.
5. Quamvis nonnunquam pro justitiam possit esse præsumptio.
6. Utrum, & quomodo tutus sit in conscientia ad rem Ecclesiæ in se alienatam, retinendam, quamdiu non repetitur, quando in alienatione immunitates juris non intervenerunt.

Notandum primum. Si Episcopus res Ecclesiæ inferioris alienare, aut transferre velit, ita, ut ipse sit principalis rector alienationis, debet habere Capituli sui consensum. Ita sumitur ex hoc c. & tractat *Abb. in c. 1. n. 5. de his que sunt à Prelatis &c.*

Dico autem, si sit auctor &c. secus est, si Ecclesiæ inferioris rector, vel prepositus alienet cognitâ causâ necessitatis, aut utilitatis cum Episcopi auctoritate; in hoc casu non requiritur consensus Capituli Cathedralis, sed Capituli inferioris Ecclesiæ, si collegiata est, si tamen non sit collegiata, sufficit auctoritas Rectoris, & Episcopi, atque idem sentiendum, si Ecclesiâ inferior vacet, eique constitutus sit defensor, & ob cognitam necessitatem alienationem constituet, cum auctoritate Episcopi, & consensu Collegij, si sit collegiata Ecclesiâ. Videri potest *Imolain cit. c. 1.*

Notandum secundum. Si res Ecclesiæ vacantis alienanda esse videatur, vel alibi

transferenda, dandus est illi curator, seu defensor, cum quo tractari debet, ac discutitur, cum causa sufficiens alienandi subfit. Ita hic, & explicat *Abb. in c. 1. n. 7. ne Sede vacante* &c. ubi ait, si vacante Ecclesia Cathedrali bona alienari debent propter necessitatem, id sine auctoritate Papae, aut curatoris ab ipso ad hoc specialiter dati fieri non posse. Requiritur autem major causa, seu necessitas, ut Ecclesia vacantis, ac viduatares alienari, aut distrahi possint juxta titulum, *ne Sede vacante aliquid novetur* & testatur *Gl. in c. 1. v. Sede eodem tit.*

3. His addit *Francus hic n. 2. ex Innoc. & Joann. Andrea*, non valere alienationem rei Ecclesiasticae, quam Rector facit, vel consensus suo ratificat, ante acceptam possessionem: nam Ecclesia adhuc aestimatur tanquam vacans, atque alienationes facere, vel in eas consentire est actus administrationis, qui possessionem acquisitam requirit.

Notandum tertio. Episcopus non prohibetur rem unius Ecclesie transferre ad aliam Ecclesiam, si justa causa, aut necessitas id suadeat, & solemnitates requisitae interveniant videlicet tractatus cum rectore, vel defensore, & consensus Capituli Cathedralis. Ita *Gl. hic v. remus. Francus n. 5. Gl. in c. 1. hoc tit.* Sumitur ex textu hujus cap. quia alienatio haec revocata fuit non ex defectu posteritatis, sed quia non praecessit tractatus, nec constitutus fuit defensor.

Intellige autem doctrinam, si Episcopus sit auctor alienationis, & Ecclesia, a qua aliquid auferitur, Collegiata non sit, requiri consensum Capituli, si alienatio aut translatio non sit rei modicae, idque maxime locum habet, si ita proprie dicta alienatio faciendae sit.

4. Notandum quartò. Ut alienatio rei Ecclesiasticae subsistat, quam maxime requiritur, ut verò constet tanta necessitatis, vel utilitatis saltem existimatae, & judicatae. Ita *Anchoranus hic not. 3. Francus n. 4.* quòd in ejusmodi solemnitatibus, quibus

partes renunciare non possunt, non sufficiant verba assertiva, videlicet si dicatur in instrumento, alienationem factam esse propter Ecclesie utilitatem, idque aliter non probetur. Nam alioquin facile esset Legis decreta, & requisita subterfugere. Quam ob rem *Gl. in c. sicut 16. v. exprimantur de judicijs*, ait, quòd allegans solemnitatem actus intervenisse, debet id probare.

Ulteriùs declarandum est, Primò cum *Suarez. tom. 4. lib. 2. de religione c. 27. n. 2.* spectato communi jure necessarium non esse, ut de antecedente tractatu, seu cogitata justitia causae separatim instrumentum edatur, sufficit enim, si in eodem instrumento Praelatus, & Capitulum testentur, exponendo causam utilitatis, quia v. g. fundus utilis non erat, vel debita Ecclesiam valde gravabant &c. tunc fides instrumento legitime subscripto, aut obsignato, vel notarij manu confecto, licet contra talem praesumptionem admittatur probatio in contrarium.

Secundò. Si constet, antecessisse tractatum, & subsequutum consensum Capituli, praesumptio esse debet pro justitia causae. Itaque pluribus allegatis *Mascardus con. 75. n. 11.* ubi ait, si constet de solemnitate alienationis rei Ecclesiasticae, praesumitur fuisse utilem Ecclesiae.

Tertio. Quod dicitur de tractatu, & consensu Capituli, intelligi debet de Capitulo congregato, quia capitulares singulares, seu separati Capitulum non faciunt: neque singulorum, quamvis omnium consensus, Capituli consensus est *argum. c. Tertio 5. de probationibus.* & ex communi tradit *Suarez n. 8.*

Quartò. Tametsi in instrumento nuda reperiat narratio alienationis factae a Praelato cum Capituli consensu ex causa legitima, si tamen alienatio temporis diurnitate videlicet annis 30. non fuerit impugnata, praesumptio esse solet pro justitia causae. Idemque dicendum, si in instrumento nulla fiat mentio adhibitae solemnitatis, ex plurimum doctrina docet *Mascardus n. 14. cum*

H. b. cis.

vit. quòd ex temporis vetustate solennitates extrinsecè præsumuntur intervenisse, propterea quòd de solennitate peculiare instrumentum edi potuerit, idque amissum esse; potuit etiam constare omnibus de necessitate, ut tractatu nullo opus esset, consensus autem Capituli postea accessisse; potuit & alienationem publico edito instrumento confirmare. Veruntamen ad has præsumptiones firmandas non sufficit sola temporis diuturnitas, aut vetustas, sed etiam necessaria est scientia, & patientia eorum, qui alienationem, si malè facta fuisset, probabiliter revocassent, prout rectè in hoc ipso casu notavit Felinus *in c. sicut. n. 33. de re iudicata* ubi etiam resolvit, testamentum Cardinalis antiquum, quod fieri non potuit sine licentia Papæ, nullà factà mentione licentiæ, pro valido habendum esse, si in curia testator fuit, ita, ut probabile sit Papam scivisse; secus si extra curiam, ita, ut Pontifex probabiliter ignorarit.

Quæritur. Num is, qui rem Ecclesiasticam justè à Prælato emit, non interveniente consensu Capituli, vel sine Superioris auctoritate, spectato jure naturali, & in conscientia tutus sit, rem retinendo, donec repetatur. Negat Suarez *cit. c. 27. n. 20.* Probat tum ex eo, quòd effectus legis non cesset, etsi finis, & ratio legis in casu particulari cesset; tum quia hic deficit potestas alienandi, quippe cum non aliter concessa sit Prælato, nisi adhibitis solennitatibus; tum quia hic deest forma substantialis alienationis, defectus autem formæ nullitatem actus inducit, quippe cum sine forma actus non subsistat.

Sed contrarium probabiliter docet Navar. *de alienatione rerum Ecclesiasticarum n. 17. & de spolijs Clericorum §. 2. n. 6. Sylvest. v. alienatio. n. 12. Sà n. 3. post Innoc. in c. quia de immunitate Ecclesia.* Si substantialia contractus interveniant, videlicet mutuus consensus, & absit fraus, aut læsio Ecclesiæ, in conscientia tutum esse eum, cui alienatio facta est Nec dissentiunt Doctores apud Mascardum *n. 9.* Si in aliqua disposi-

tione intercedere debeat solennitas, respiciens certum finem, habito eo sine & effectu, propter quem solennitas requiritur, licet revera non intervenerit, valere actum; quod intellige, spectato jure naturali, donec beneficio juris Civilis rescindatur.

Ad hanc sententiam moveor primò. Quia ita facilè explicatur receptissima doctrina *Gl. in c. no Sede vacante &c.* Sc in generalibus terminis tradit Sanchez *lib. 7. de racione c. 31. n. 28.* generale id esse, in contractu celebrato cum Ecclesia, abque debita licentia, aut solennitate, ut favor Ecclesiæ claudicat contractus, atque contrahenti cum illa non liceat rescire, & Ecclesia, si velit, stare possit contractum. Quemadmodum hoc idem evenit in contractu celebrato cum pupillo, minore, Religioso, prout ibidem Sanchez explicat *n. 31.* ubi ait, contrahenti cum minore abque tutoris auctoritate, vel cum Religioso sine Prælati auctoritate, vel cum Ecclesia sine adhibita solennitate, integrum esse agere, ut minor, Ecclesia, vel Religiosus compellatur, declarare solenniter, tum velint stare contractu, an ab eodem mittere. *L. Julianus 13. §. si quis collatum &c. ff. de actionibus empti.* Cum itaque impossibile sit, ex contractu reciproco aliquem ita obligari, ut alter nullo modo vicissim obligatus sit, quia id est contradictionem contractus reciproci, v.g. emptio, & venditionis, sequitur etiam Ecclesiam aliquo modo obligari, videlicet naturaliter, sicuti in simili explicavi de pupillo *lib. 1. tra. 4. c. 9. n. 9.*

Ad primò Argumentum prioris sententiæ respondeo, id supponi, quod in controversia est, videlicet contractum sine solennitate institutum per legem ita irritari, ut neque naturaliter, seu in conscientia suo valeat.

Ad secundum. Potestatem non deesse, in Prælato saltem, si Capitulum sciat, & non contradicat, adeoque tacite consentiat, ad alienationem faciendam, ut prout